

ضرورت حمایت از هنر و صنعتی درآمدها

شکیبا افخمی‌راد

گزارش خبری

حامد کاتبی از هنرمندان فعال مشهدی در عرصه پویانمایی است که با ساخت پویانمایی بلند، در مسیر باران، و دریافت جایزه بهترین کارگردانی انیمیشن از سی و چهارمین دوره جشنواره فیلم فجر، توانست خودش را به عنوان یک استعداد جدید به سینمای ایران معرفی کند؛ پویانمایی‌ای که به سفارش موسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی با محوریت امام‌رضا^ع ساخته شد و سال ۱۳۹۷ در سینماهای سراسر کشور به نمایش درآمد. کاتبی پس از در مسیر باران، به سراغ ساخت پویانمایی بلند دیگری نرفته اما این روزها، فعالیت‌هایش را گسترش داده است و به همکاری با استودیوهای کشورهای خارجی مشغول است. با این هنرمند به‌پهانه اکران پویانمایی «در مسیر باران، در قالب سلسله‌نشست‌های پاتوق فیلم مشهد، درباره وضعیت صنعت پویانمایی مشهد و فعالیت‌های جدیدش به گفت‌وگو نشستیم‌ایم که در ادامه پیش‌روی شماست.

- پروژه ساخت پویانمایی

سینمایی «در مسیر باران» چگونه‌رقم‌خورد؟

ساخت پویانمایی «در مسیر باران، سال ۱۳۹۰ به سفارش موسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی آغاز شد. آن زمان ساخت اثری پویانمایی در قطع و اندازه فیلم سینمایی، کار بسیار سنگین و سختی محسوب می‌شد اما انگیزه شخصی من این بود که کاری بزرگ برای صنعت پویانمایی ایران انجام دهم و به دلیل ارادتی که به امام‌رضا^ع داشتم، وارد

این پروژه شدم. درواقع «در مسیر باران» سومین یا چهارمین انیمیشن بلند کشور است که در کنار آثار دیگر، توانست بر مسیر رشد این هنر تأثیر بگذارد. از طرف دیگر، رقم‌خوردن این فرآیند در مشهد، اتفاق مبارک و آغازکننده مسیری بود که البته باید جدی‌تر ادامه پیدا کند.

- خود شما چرا این راه را ادامه ندادید و دیگر انیمیشن بلند نساختید؟

به‌طورکلی تولید پویانمایی‌ای کاری زمان‌بر، نیروبر و هزینه‌بر است. من هم الان برای کسب درآمد به سمت اجرای پروژه‌های مشترک با خارج از کشور و خدمات‌دهی به آن‌ها در زمینه‌هایی مانند تولید سریال‌های انیمیشنی رفته‌ام. درواقع، ما برای ساخت پویانمایی در کشور، نیازمند حمایت عمومی و پرداختن به موضوعاتی هستیم که مردم به آن علاقه دارند. همچنین باید به سطحی برسیم که بتوانیم در این زمینه تجارت کنیم؛ یعنی از ساخت یک پویانمایی، درآمد کسب کنیم و پروژه دیگری را پیش ببریم.

- وضعیت مشهد در حوزه ساخت پویانمایی را چگونه می‌بینید؟ چقدر فعالیت جدی در این زمینه انجام می‌شود؟

اکنون شرایط به‌گونه‌ای است که سرمایه‌گذار می‌تواند برای تولید پویانمایی و درنهایت برگشت سرمایه به هنرمند اعتماد کند، از همین‌رو می‌بینیم در مشهد هم سرمایه‌گذاران خصوصی پای کار آمده‌اند و استودیوهای مختلفی

در حال فعالیت هستند. درواقع این دیدگاه به‌وجود آمده است که پویانمایی صرفاً فیلمی که می‌بینیم نیست، بلکه می‌تواند یک بازار جانبی گسترده داشته باشد که سایر محصولات مثل نوشت افزار و لباس یا هرچیز دیگری را پوشش دهد، از همین‌رو بچه‌هایی که اکنون مشغول فعالیت هستند، تلاش می‌کنند که جامعه گسترده‌تری را

تحت تأثیر قرار دهند.

- شما در تهران هم فعالیت کرده‌اید، چه تفاوتی میان مشهد و تهران در حوزه پویانمایی وجود دارد؟

از زمانی که کرونا شیوع پیدا کرد، بسیاری

نیاز به همگرایی برای ساخت پویانمایی

در حاشیه برگزاری پاتوق فیلم مشهد، تهیه‌کننده و ناظر کیفی در مسیر باران نیز در گفت‌وگو با شهرآرا، نکاتی را درباره ساخت این اثر و وضعیت پویانمایی مطرح کردند که در ادامه می‌خوانید.

- رونمایی از یک پویانمایی ۱۳ قسمتی

مریم چوپان زاده، تهیه‌کننده «در مسیر باران، و مادر حامد کاتبی که در حاشیه اکران این پویانمایی در پاتوق فیلم مشهد از او تقدیر شد، از ۲۱ سال پیش با هدف حمایت از فرزندانش پا در این عرصه گذاشته‌است. او درباره مسیری که سپری کرده‌است، بیان می‌کند: مسیر بسیار سخت و تخصصی اما شیرینی بود. در این راه، بسیاری از هنرمندان بااستعداد مشهدی را دورهم جمع کردیم و به تولید پویانمایی مشغول شدیم. از صفر تا صد کارها را هم خودمان انجام دادیم. خوشبختانه در هر جشنواره‌ای حضور یافتیم، توانستیم مقام

اول را دریافت کنیم.

او درباره فیلم «در مسیر باران» نیز می‌گوید: فیلم موفق و خوبی بود و در آن، نکات آموزنده‌ای درباره امام‌رضا^ع به تصویر کشیده شد که فکر می‌کنم بسیار تأثیرگذارتر از یک کتاب و داستان بود. چوپان زاده که با آستان قدس رضوی همکاری‌های متعددی کرده‌است، درباره جدیدترین فعالیت خود توضیح می‌دهد: به زودی قرار است از یک انیمیشن سریالی به‌نام «جنگل دوستی» به‌کارگردانی حمیدرضا کاتبی رونمایی کنیم. این پویانمایی که شامل ۱۳ قسمت می‌شود، براساس احادیث امام‌رضا^ع و برای کودکان ساخته‌شده‌است.

- کمک پویانمایی به اشتغال آفرینی

همچنین محمد ظریف، کارشناس مسئول حوزه پویانمایی موسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی و ناظر کیفی

چندتأثیر انیمیشن در سینمای ایران

از کسانی که در حوزه پویانمایی فعالیت می‌کردند، به‌صورت آزاد کارشان را ادامه دادند. این موجب شد ساخت پویانمایی در کل ایران گسترش پیدا کند. اما بی‌تردید تفاوت‌هایی میان مشهد و تهران

وجود دارد که این تفاوت هم بیشتر به بخش سرمایه‌گذاری برمی‌گردد، بنابراین همان‌طور که می‌بینیم، بسیاری از نیروها از تهران جذب خارج کشور می‌شوند. بسیاری از نیروهای شهرستانی هم برای کار در شرایط بهتر، به تهران می‌روند. درنتیجه دولت باید از پویانمایی در مقام یک صنعت درآمدزا که تأثیر بسیاری هم می‌تواند بر مخاطب بگذارد، حمایت کند. در حوزه آموزش نیز پویانمایی می‌تواند بسیار موثر باشد. مثال ساده در این زمینه، شخصیت «سیا ساکتی» است که توانست برای بستن کمربند ماشین، فرهنگ‌سازی کند.

- کارهایی که در ایران تولید می‌شود، چه اندازه با استانداردهای جهانی فاصله دارد؟
- پویانمایی‌های ما از لحاظ فنی با دنیا تفاوت زیادی ندارد. دست‌کم در ساخت سریال‌ها و فیلم‌های کوتاه در بخش‌های مختلف انیمیشن می‌توانیم به سایر کشورها خدمات بدهیم، اما ما باید زبان مشترکی برای محصولی که می‌سازیم، ایجاد کنیم تا بتوانیم آن را در جهان ارائه دهیم. به نظر من، ضعف ما در نداشتن ایده و فیلم‌نامه است، نه مسائل فنی؛ چون می‌بینیم که بسیاری از فعالان در حوزه پویانمایی دانش لازم را دارند و با استودیوهای بزرگ خارجی همکاری می‌کنند اما ما باید این چرخه ایجادشده و دانش را برای خودمان نگه داریم و آثار ایرانی تولید کنیم.

- پروژه جدیدی در دست دارید؟

من قصد دارم استودیو و شرایطی را فراهم کنم که بتوانم کارهای بزرگ‌تری انجام دهم؛ یعنی تمرکز بر تولید یک محصول نیست و هدف بزرگ‌تری را دنبال می‌کنم تا محصولات متنوعی در بخش‌های مختلف و با همکاری کشورهای دنیا تولید کنم.

باید از هیچ شروع کنیم تا به ساخت یک اثر برسیم. هنرمند مشهدی پویانمایی کشور تاکید کرد: دغدغه اصلی من به عنوان کسی که فیلم اول خودش را می‌سازد، این بود که بتوانم یک فیلم بلند تولید کنم و در آن چیزی بیاموزم. در کشور ما فضای آکادمیک برای حوزه فیلم‌سازی پویانمایی وجود ندارد. اما چیزی که الان به آن علاقه پیدا کرده‌ام درباره‌اش فکر می‌کنم. تولید پویانمایی برای کودکان است که جامعه ما به آن نیاز دارد و بسترش به شدت گسترده است و برای من یک نقطه به شدت مهم برای فیلم‌سازی در حوزه پویانمایی است. کاتبی ادامه داد: در مسیری که رفته‌ام، چیزهای زیادی یاد گرفته‌ام. نقایص فیلم خودم را می‌پذیرم. اما مطمئن هستم که در دوره خودش، یک سروگردن از تمام کارهایی که در این ژانر ساخته شده بود، بالاتر است. امیدوارم در این مسیر، وضعیت روزبه‌روز بهتر شود.

زبان کودک است و زبان کودک در همه دنیا مشترک است. الان دغدغه من این است که بتوانیم بستر خوبی فراهم کنیم و شرایطی را ایجاد کنیم که صحبت‌های خود را به فراتر از مرزها ببریم و جلو برویم. کاتبی بیان کرد: کاری که ما در ساخت پویانمایی انجام دادیم، تجربه خوبی بود که در مشهد رقم خورد. در کنار این پروژه، گروه‌های بسیار خوبی راه‌اندازی شد و افراد، تجربه‌اندوزی کردند و اکنون هم به‌صورت مستقل کار می‌کنند و پروژه سفارش می‌گیرند.

- نبود فضای آکادمیک در عرصه فیلم‌سازی انیمیشن
- وی ضمن بزرگداشت یاد و نام زنده‌یاد، «سعید تشکری» گفت: دغدغه اولیه من برای تولید این کار، خود پویانمایی بود. پویانمایی، تفاوت‌هایی با سایر بخش‌های سینمایی مثل رئال دارد، از جمله اینکه هر چیزی در این کار را باید خودمان خلق کنیم. در سینمای رئال یک لوکیشن را می‌بینیم و درنهایت دکور می‌زنیم و کار را ایجاد می‌کنیم. اما در پویانمایی

«آی‌راک»؛ در راه چین

تئاتر «آی‌راک» به‌نویسندگی سهند خیرآبادی و کارگردانی محمد نیازی به یازدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر شانگهای در چین راه پیدا کرد. در این نمایش، مجتبی شفیعی، امیرحسین رحیمی و مهساغفوربان بازی می‌کنند. تئاتر «آی‌راک، و تئاتر «آدیداس»، به‌کارگردانی پویا غازی، به‌عنوان نماینده‌های مشهد از ایران، پس از طی کردن مراحل بازبینی به بخش مسابقه این جشنواره راه پیدا کردند تا در کنار سایر آثار شرکت‌کننده، برای هنرمندان سراسر دنیا به نمایش درآیند.

جشنواره بین‌المللی تئاتر تجربی شانگهای را از سال ۱۹۹۸ آکادمی تئاتر شانگهای (STA) برگزار می‌کند که پس از گذشت هفت سال از برگزاری نخستین رویداد، به یک دوسالانه جهانی تبدیل شد. این رویداد از تاریخ ۱۷ تا ۲۳ کتبر (۲۶ مهر تا یکم آبان) به‌صورت آنلاین برگزار خواهد شد و «آی‌راک، و «آدیداس»، نمایندگان جمهوری اسلامی ایران در این جشنواره هستند.

گزارش جیبی

مدیر کل فرهنگ و ارشاد خراسان رضوی:

به دنبال بهره‌گیری مالی از تئاتر شهر نیستیم

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در گفت‌وگو با ایسنا، از وضعیت تئاتر شهر مشهد و شیوه انتخاب دبیر جشنواره تئاتر استانی گفت.

محمد حسین زاده با اشاره به وضعیت کنونی سالن تئاتر شهر مشهد اظهار کرد: قانون می‌گوید اما کن دولتی که در اختیار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی است، اگر قرار است به‌صورت رایگان در اختیار هنرمندان قرار بگیرد، هنرمند نباید انتفاع از آن مکان داشته باشد، یعنی تئاترهایی که می‌خواهند در سالن تئاتر شهر به اجرا برونند، اگر بلیت فروشی نداشته باشند، معنی برای اجرا ندارند. اما اگر می‌خواهند بلیت بفروشند، باید اجازه‌بها پرداخت کنند که قانون مجدد می‌گوید دولت نمی‌تواند به‌صورت مستقیم سالن را اجاره دهد، بلکه آن را باید به بخش خصوصی واگذار کند و بخش خصوصی با انعقاد قرارداد، آن را به هنرمندان اجاره دهد. ما نیز برای اینکه سالن تئاتر شهر مشهد در اختیار هنرمندان قرار گیرد، روند قانونی را طی کردیم و سالن را به مزایده گذاشتیم.

وی با بیان اینکه در مزایده مرحله نخست، مدارک کسانی که نام‌نویسی کرده بودند ناقص بود، افزود: بنابراین مزایده به مرحله دوم رفت و در این مرحله، برنده مزایده مشخص شد، اما برای او شرط منع استفاده غیرتجاری از سالن و سقف اجاره‌بها را گذاشتیم. اگر این کار را انجام نمی‌دادیم، آن گروه تئاتری که هزینه سالن خصوصی را ندارد، برای اجرا به این سالن هم نمی‌توانست فکر کند. حال کسی که برنده مزایده شده است، اگر بتواند این سقف هزینه را در حمایت از تئاتر رعایت کند، با او همراهی خواهیم کرد.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی تصریح کرد: در صورت قبول شروط، هماهنگی اجراها در سالن تئاتر شهر برعهده کسی است که در مزایده برنده شده است، وگرنه به شکل پیشین به‌صورت هفتگی با گروه‌های تئاتر قرارداد می‌بندیم؛ البته ریالی از مبالغه که دریافت می‌شود، به جیب اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی وارد نمی‌شود، بلکه مستقیم به خزانه دولت در تهران واریز می‌شود، بنابراین تاکید می‌کنم که به هیچ‌وجه به دنبال انتفاع نیستیم و اگر پای شروط خود در اجاره سالن ایستاده‌ایم، نیز به دلیل حمایت از تئاتر است و حرفمان این است که سالن دولتی باید بر سالن‌های خصوصی، مزیت‌هایی داشته باشد تا به هنر تئاتر کمک شود.

حسین زاده درباره شبهات مربوط به انتخاب دبیر جشنواره تئاتر استانی برخلاف آیین‌نامه انجمن هنرهای نمایشی کشور و تصمیم‌گیری اشخاصی که با آنچه آیین‌نامه به عنوان اعضای شورای سیاست‌گذاری جشنواره معرفی کرده است، متفاوت بوده‌اند، نیز بیان کرد: دستورالعمل انتخاب دبیر جشنواره تئاتر استانی، یک دستورالعمل پیشنهادی است، بنابراین اعضای شورا که در آن نوشته شده است، نیز پیشنهادی هستند، پس مدیرکل می‌تواند شورا را به هر میزان که می‌تواند، پررنگ‌تر و با افراد اثرگذارتر برگزار کند تا جریان‌سازی بیشتری رخ دهد. کاری که ما انجام دادیم، نیز این بود که دستگاه‌ها و سازمان‌هایی را که در مشهد در حوزه تئاتر جریان‌ساز و اثرگذار بودند، به جلسه شورای سیاست‌گذاری جشنواره دعوت کردیم، از آن‌ها مشورت گرفتیم و براساس هفکری، دبیر جشنواره تئاتر استانی را انتخاب کردیم.

